

KOMENTARZ

Proeuropejska Partia Działania i Solidarności zwycięża w wyborach samorządowych w Mołdawii

Jakub Pieńkowski

5 listopada br. w Mołdawii odbyły się wybory samorządowe – pierwsze od przejęcia władzy przez proeuropejską prezydent Maię Sandu w grudniu 2020 r. i jej Partię Działania i Solidarności (PAS) w sierpniu 2021 r. Wprawdzie w ok. 1/3 gmin konieczna będzie druga tura, jednak wyniki pierwszej wskazują na sukces PAS. Choć nie zdołała przejąć władzy w Kiszyniowie, poszerzyła wpływ w samorządach. Rząd Mołdawii skutecznie oparł się rosyjskim próbom destabilizacji państwa, nie dopuszczając do startu w wyborach kandydatów Partii Szansa.

Jakie są wyniki wyborów samorządowych?

Mieszkańcy Mołdawii wybierali 1086 radnych rejonowych i municypalnych, 9972 gminnych oraz 898 wójtów i burmistrzów. Najwięcej głosów – 33% – otrzymała [PAS](#), zwyciężając w 19 z 32 rejonów i w 4 z nich mogąc rządzić samodzielnie. Na drugą pozycję na szczeblu lokalnym spadła prorosyjska Partia Socjalistów (PSRM) byłego prezydenta Igora Dodona. Zdobyła ona 23,5% głosów, wygrała w 8 rejonach, a w 3 z nich ma większość. Błędem PAS okazało się wystawienie bliżej nieznanego kandydata na burmistrza Kiszyniowa i rezygnacja z realnej walki z dotychczasowym burmistrzem Ionem Cebanem, który w efekcie wygrał już w pierwszej turze. PAS w stolicy zdobyła jednak, podobnie jak Narodowy Ruch Alternatywny (MAN) Cebana, 20 stanowisk radnych (z 51). W Bielcach – drugim największym mieście kraju (bez Naddniestrza) – dojdzie do drugiej tury wyborów burmistrza. Mieli zmierzyć się w niej kandydat [Naszej Partii \(NP\) regionalnego polityka Renato Usatego](#) i oficjalnie niezależna, ale faktycznie reprezentująca Partię Szansa kandydatka, która zamierza odwołać się do sądu po tym, jak jej udział w drugiej turze został unieważniony przez komisję wyborczą z powodu potwierdzonych przez policję nadużyć podczas pierwszej.

Dlaczego Partia Szansa została zdelegalizowana?

3 listopada rządowa Komisja ds. Sytuacji Nadzwyczajnych na podstawie ustawy o bezpieczeństwie narodowym wykluczyła z wyborów kandydatów Szansy, ok. 600 osób. Uzasadniła to ustaleniami służby bezpieczeństwa, według których partia przyjęła ok. 52 mln euro z Rosji – państwa dążącego do destabilizacji Mołdawii – i przekupywała wyborców. Jej działacze zarzucają władzom arbitralność – decyzji nie podjął upoważniony do tego sąd, a Szansa nie miała możliwości odwołania od niej – i zapowiadają próbę unieważnienia wyborów na drodze sądowej. Partia Szansa powstała w sierpniu br., aby przed obecnymi wyborami skupić kandydatów i liczący ok. 15% wyborców elektorat [Partii Șora](#), którą Sąd Konstytucyjny zdelegalizował w czerwcu br. z powodu nielegalnego finansowania i prób obalenia konstytucyjnego porządku. Ilan Șor – faktyczny lider obu ugrupowań – został skazany na 15 lat więzienia za organizację kradzieży miliarda dolarów z trzech banków w Mołdawii w 2014 r., dlatego przebywa w Izraelu, którego jest również obywatelem.

KOMENTARZ PISM

Jakie są poglądy na politykę zagraniczną burmistrza Kiszyniowa i jego Narodowego Ruchu Alternatywnego?

Ceban po wyborze na burmistrza stolicy w 2019 r. wszedł w konflikt z Dodonem i starał się przejąć kontrolę nad nominującą go PSRM. Wobec niepowodzenia tej inicjatywy zaczął budować niezależną od nich pozycję, kreując się na lewicowego polityka proeuropejskiego. Dlatego choć pozostaje w opozycji wobec rządu, proponuje mu współpracę na rzecz przystąpienia Mołdawii do UE w 2030 r. – założona przez niego partia MAN wzięła udział w zwołanej przez prezydent wielkiej proeuropejskiej manifestacji w Kiszyniowie przed [szczytem Europejskiej Wspólnoty Politycznej w Bulboace](#). Proeuropejskość Cebana jest jednak prawdopodobnie tylko koniunkturalna – według śledztw dziennikarskich on i MAN są wspierani przez doradców i fundusze z Rosji. Jego celem jest przejęcie elektoratu PAS, zwłaszcza rosyjskojęzycznego oraz o konserwatywnych poglądach, i wejście do polityki ogólnokrajowej – w 2024 r. odbędą się wybory prezydenckie, w których Sandu nie będzie mogła ubiegać się o reelekcję, a w 2025 r. wybory parlamentarne.

Jakie znaczenie mają wybory samorządowe dla dalszych reform w na drodze Mołdawii do UE?

Wyniki wyborów potwierdzają docenienie przez mieszkańców Mołdawii [postępów na drodze do członkostwa w UE, co było osiągnięciem Sandu i PAS](#). Partia ta mimo dwóch lat rządów [w czasie kryzysu gospodarczego i rosyjskich prób destabilizacji kraju](#) zdobyła wysokie poparcie, choć w tych wyborach nie uczestniczyła głosująca na nią *en masse* diaspora. Do tej pory większość samorządów zdominowana była przez dawny układ oligarchiczno-korupcyjny. W poprzednich wyborach najwięcej (27%) głosów zdobyła PSRM, a druga – z 25% – była [Partia Demokratyczna oligarchy Władmira Plahotniuca, który faktycznie rządził krajem przy współpracy Dodona](#). Współtworzony przez Sandu prozachodni blok ACUM uzyskał wtedy 22% głosów. Poszerzenie zaplecza w samorządach daje PAS szansę na skuteczniejsze wdrażanie reform i inwestowanie, szczególnie potrzebne dla realizacji długo odkładanej reformy ustroju terytorialnego. Będzie ona okazją dla Polski – jednego z głównych orędowników członkostwa Mołdawii w UE – do zaoferowania swego bogatego doświadczenia w zakresie budowy i funkcjonowania samorządów.